

NOORTE HÄÄLED 2014

23. ja 24. aprillil toimus Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivis ja Eesti Rahva Muuseumis järjekordne folkloriste, etnolooge ja nende lähierialade esindajaid koondav konverents „Noorte hääled”. Igakevadine konverents pakub hea võimaluse tutvuda noori kultuuriuurijaid huvitavate küsimuste ja valdkondadega.

Konverentsi esimene päev möödus Eesti Kirjandusmuuseumis ning käsitluse all olid mitmed erinevad kultuurinähtused folkloristika, semiootika, ajaloo, filosoofia ja kultuuriteaduse vaatepunktist.

Ave Goršič (ERA teadur) andis ülevaate noorteadlaste konverentsi ajaloo ja konverentsidel käsitletud teemadest. Ettekandes olid kõne all teemad, suundumused, ajastulised piirangud, vabadused ja muutused.

Jaan Sudak (TÜ magistrant) pidas ettekande 2013. aasta suvel Kihnus välitöödel kogutud unenäopärimusest, keskendudes unenägude tõlgendamise- ja narrativeerimisprotsessile. Kihnu näitel saab kõnelda elavast ning mitmekesisest unenägudega seotud pärimusest, mis elava rahvakultuuri osana väärib hoidmist.

Tenzo Teidearu (TÜ magistrant) jätkas mõtteliselt eelnevat ettekannet, võttes aluseks sellesama 2013. aasta suvel Kihnus salvestatud välitöömaterjali. Ta keskendus endelistele unenägudele, nende motiividele ja mõjudele igapäevaelus. Endelistes unenägudes väljendub tähendus enamasti endelise sümbolina, mida tõlgendatakse vastavalt kultuuris ühiselt jagatud traditsioonilisele tähendussüsteemile.

Rasmus Rebane (TÜ üliõpilane) püüdis näidata mitteverbaalse suhtlemise kultuurisemiootilist eripära. Ta lõi sideme ilme- (mitteverbaalse keele) ja ilma- metafooride vahele, näitlikustades näoilmete ja pilkude emotsionaalset tähendust kindvaid vastandusi, kujundeid ja sümboleid XIX sajandi lõpu ja XX sajandi alguse eestikeelse kirjanduse abil.

Kati Soonvald (TLÜ Eesti Humanitaarinstituudi doktorant) juhatas kuulajad vaegnägijate maailma, rääkides maastikukujundusest ning linnaruumist ja selgitades, et takistustevaba planeerimise ja kujundamise eesmärk on võimaldada pimedal või nägemiskahjustusega inimesel liikuda väliskeskkonnas iseseisvalt, kaasinimestest sõltumatuna.

Rahel Laura Vesik (TÜ üliõpilane) analüüsis oma ettekandes loomade õigusi Eesti tsirkusloomadega seotud juhtumite ja nende põhjustatud inimeste reaktsioonide kaudu. Põhiliselt oli vaatluse all Eestis 2013. aasta kevadel aset leidnud tsirkuseelevandi surmaga seotud skandaal.

Anti Lillak (TÜ doktorant) keskendus erinevatele kaelaristi kandmise aspektidele seto kultuuris, näidates senini elava traditsiooni dünaamikat. Lillak rikastas oma ettekannet suulise pärimuse, arheoloogiliste ristileidude fotode ja õigeusu ajaloo kontekstiga, mis aitab selgitada tähendusi ja uskumusi.

Tanel Jaanimäe (TLÜ üliõpilane) andis ülevaate tantsuklubide repertuaarist, selle muutumisest ja muutumise võimalikest mõjudest. Folklooriansamblitelt õpitud tantsudele on lisandunud palju välismaist materjali.

Konverentsi teine päev toimus ERM-i näitusemajas ning fookuses oli etnoloogiline perspektiiv erinevatele kultuurilistele nähtustele ja protsessidele.

Keiu Telve (TÜ magistrant) võttis vaatluse alla ühiskonnas aktuaalse teema, rääkides pendeltöö mõjust lähisuhetele Soome tööle asunud ehitajate näitel. Tuginedes nii omakogutud empiirilistele andmetele kui ka teiste uurijate sarnastele uurimustele, tõi Telve välja, et kui ühelt poolt võib pendeltöö põhjustada peresuhete nõrgenemist, siis teisalt võib pendeltöoga kaasnev majanduslik kindlustatus peresuhetele ka positiivselt mõjuda.

Helleka Koppel (TÜ magistrant) tutvustas oma uurimust seljakotiränduritest, analüüsides Austraalias reisinud Eesti noorte kogemusi liminaalsuse kontseptsioonist lähtudes. Seljakotirännu ettevõtmine on sageli seotud teatud üleminekuperioodiga inimese elus.

Kalev Aasmäe (TÜ magistrant) kõneles oma ettekandes skvottimise subkultuurist, pöörates erilist tähelepanu skvotterite ja dominantkultuuri suhetele. Skvottimise ja võimusuhte analüüsimisel kasutas Aasmäe Euroopa kontinentaalfilosoofiast pärinevat teisesuse mõistet.

Ode Alt (TÜ üliõpilane) käsitles eetri tarvitamist ja selle põhjuseid. Avades põgusalt eetri kasutamise ajalugu, keskendus Alt eetritarvitajatega läbiviidud intervjuude kaudu kogutud materjali tutvustamisele. Ehkki eetrijoomise või -hingamise peamine eesmärk on joobe saavutamine, on see eetri suhteliselt raske kättesaadavuse tõttu tarvitajate hulgas teatud määral ritualiseeritud sündmus.

Tatjana Alöbina (TÜ doktorant) analüüsis oma ettekandes sotsioloogilise küsitluse tulemuste põhjal mari noorte

suhtumist traditsioonilisse animistlikku usku. Alöbina tõi esile, et enamik noortest käsitleb mari usukombeid pigem traditsioonilise kultuuri osana kui eraldi seisva uskumussüsteemina.

Jevgenia Abroskina (Peterburi riikliku ülikooli üliõpilane) mõtiskles Alam-Võtšegda komide näitel kohalike gruppide etnograafiliste nimetuste asjakohasuse teemadel. Kui erialases kirjanduses leitakse teatud etnograafilised grupimääratlused olevat ajalooliselt põhjendatud ning analüütilise väärtusega, siis kõnealused inimesed ise ei tarvitse nende kategooriatega samastuda.

Ilze Zagorska (TÜ doktorant) rääkis Tartu Läti seltsi loomisest ja eesmärkidest, analüüsides seltsi tegevust läti rahvusliku identiteedi kandja ja hoidjana. Tartus ajutiselt või püsivalt elavate lätlaste ühendamise kõrval toimib selts ka läti kultuuri eestlastele tutvustajana.

Ann Aaresilla (TÜ magistrant) ettekanne käsitles Kanadas tehtud välitööde põhjal 1944. aastal Eestist põgenenute kontakte kodumaale jäänud sugulastega. Peamiseks suhtlemiskanaliiks nõukogude perioodil jäid kirjad ning abipakid. Aaresild tõi esile, et kui tekki- sid võimalused reisimiseks, siis suhtus väliseesti kogukond kahtlusega neisse, kes käisid Nõukogude Eestis või võtsid vastu sealseid külalisi.

Merilin Piipuu (TÜ magistrant) lõpetas konverentsi, arutledes uurijaidentiteedi kujunemise üle. Oma kogemusele tuginedes leidis Piipuu, et kord omandatud antropoloogi rollist on väga raske välja astuda ning oluline on leida tasakaal enda kui uurija ja kogukonna liikme rollide vahel.

JAANIKA HUNT,
PIRET KOOSA